

Manas bibliotēkas vēstures lappuses:

Rencēnu pagasta 2. bibliotēka

Privātā bibliotēka Līdzēnu muižā 20. gadsimta sākumā

Bibliotēkas nozīme un vērtība mūsdienās tikai augusi un nostiprinājusies, jo cauri gadu desmitiem pieaudzis izdoto grāmatu, turpinājumizdevumu u.tml. apjoms.

Un šodien šo unikālo vārda, valodas un zināšanu bagātību glabā ne tikai papīrs, bet arī datorprogrammas un datubāzes. Ir pagājuši tikai pāris gadus desmiti, taču mēs šodien baudām unikālas priekšrocības – daudzus materiālus un grāmatas mums ir iespēja lasīt internetā. Par to, ko varam atrast bibliotēku krājumos, mēs vispirms varam uzzināt internetā, un tad varam mērot ceļu līdz pašai bibliotēkai. Un šodien daudzām vērtībām vairs nav robežu – mums ir iespēja piekļūt citu valstu bibliotēku datubāzēm; mēs varam ielūkoties interneta vārdnīcās, milzīgās interneta laikrakstu krātuvēs un lasīt augstvērtīgus zinātniskus izdevumus.

Vārds „bibliotēka” attiecināms ne tikai uz kultūras vai izglītības iestādi. Grāmatu un dažādu izdevumu, privāto vēstuļu u.tml. nozīmei pieaugot, savu īpašo nozīmi cauri gadsimtiem guvušas arī privātās bibliotēkas. Ar vienu no tādām 19. gadsimta beigās un 20. gadsimta sākumā varēja lepoties arī Līdzēni – ciemats Rencēnu pagastā, Burtnieku novadā.

Tāda piederējusi Līdzēnu muižas baronam, baltvācu ornitologam Haraldam fon Loudonam (1876–1959). Barona fon Loudona galvenā aizraušanās bija dabas priekšmetu – tauriņu, putnu izbāzeņu, putnu olu, augu u.c. – kolekcionēšana, taču blakus tai Haraldam fon Loudonam piederējusi arī plaša ornitofaunas literatūras bibliotēka. Kristīnes Zaļumas grāmata „Neredzamā bibliotēka”, kas izdota 2019. gadā, ļauj vispusīgi iepazīt Haralda fon Loudona dzīvi, aizraušanos un Līdzēnu muižas bibliotēkas krājumu likteni. Izlasot šo grāmatas rakstu un rakstu „Putnu dullais Līdzēnu barons Loudons” žurnālā „Vides Vēstis” (2016), mēs iepazīstam tam laikam unikālu un enerģisku personību – barons Haralds fon Loudons bija ne tikai fanātisks dabas pētnieks; viņš bija sakrājis bibliotēku, kuras daļa kļuva par pamatu Latvijas Nacionālā bibliotēkas grāmatu kolekcijai.

Rencēnu pagasta 2. bibliotēkas vēstures lappuses

Rencēnu pagasta 2. bibliotēkā Līdzēnos vairs nav atrodami bibliotekāres Lūcijas Sippo savāktie materiāli un fotogrāfijas, kas palīdzētu sistematizēt un sakārtot vēsturiskos notikumus, tāpēc daļa faktoloģiskā materiāla tiek balstīta uz Antras Liepiņas 2012. gadā veidotā nelielā pārskata (referāta) par Rencēnu pagasta bibliotēku vēsturi.

Pēc pirmajiem ierakstiem inventāra grāmatā varam secināt, ka Rencēnu pagasta 2. bibliotēka sākusi darboties 1949. gada aprīlī „Sauliešu” mājās Rencēnmuīžā. Tolaik tās nosaukums bijis Sauliešu bibliotēka. Šajā ēkā tā atradusies līdz pat 1955. gadam. Bibliotēkā strādājuši Gita Šīrone, Emma Plīkša un Laimonis Muncis.

Rencēnmuīžas „Saulieši”, kur kādreiz likti pamati Rencēnu pagasta 2. bibliotēkai.

1955. gadā bibliotēka pārvietota uz „Ječiem”, kur atradās kolhoza „Draudzība” kantoris, un nosaukta par Rencēnu ciema 2. bibliotēku.

Ječi. 2005. g.

Bibliotēkas darbinieki, kas strādājuši Rencēnu ciema 2. bibliotēkā Rencēnu pag. "Jēčos"

1955 – 1964 – Mirdza Ārgale

1964 – 1967 – bibliotēkā pastāvīga darbinieka nav bijis; tā kādu brīdi bijusi pat slēgta

1967 – Aina Bēķe

1968 – Ligita Lippe (tagad – Kārkliņa)

1969 – 1970 – Erna Zukure

1971 – 1980 – Ilga Sippo

Bijusī Līdzēnu skola. 2003. g.

Sakarā ar kolhoza "Draudzība" kantora štata darbinieku palielināšanos bibliotēkas telpas bija nepieciešamas kantorim, un 1980. gadā bibliotēku pārvietoja uz „Purgaiļiem” Līdzēnu ciemata centrā, bijušās Līdzēnu skolas telpās.

Tas, ka bibliotēka netiek likvidēta, ir bibliotekāres Ilgas Sippo nopelns, jo 1979. gadā kolhoza „Draudzība” priekšsēdētājs Aldis Kīns bibliotēku plānojis pārvietot uz Sauļu skolu, kura beigusi darboties 1972. gadā.

Sauļi bija maz apdzīvota vieta, un to apkārtnē nebija nedz veikala, nedz arī kāda ražošanas objekta. Bibliotekāre Ilga Sippo pati bija atradusi vienu brīvu dzīvokli „Purgaiļos”, un kopā ar Rencēnu ciema priekšsēdētājas vietas izpildītāju Dailu Prātiņu griezās pēc palīdzības pie toreizējās Valmieras rajona Kultūras nodaļas vadītājas Zinaīdas Priedītes un Valmieras

rajona Latvijas Komunistiskā partijas 1. sekretāra Pāvela Krūmiņa, lai pārliecina Aldi Kīnu, ka bibliotēkas īstā vieta ir kolhoza un ciemata centrā. Protams, dzīvoklis tika izremontēts, un kolhozs vēl izgatavoja jaunus grāmatplauktus.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30

B I B L I O T Ē K A S P A S E "Surgaiļos"

1. Bibliotēkas reģistrējais Valmieras rajona kultūras nodaļa
2. Bibliotēkas resoriskā piederība R.P.K. Kultūras ministrija
3. Bibliotēkas nosaukums Rencēnu ciema 2. bibliotēka
4. Bibliotēkas adrese, telefons Rencēnu e. "Surgaiļi" Tel. 42 287
5. Dibināšanas gads 1955. gads
6. Bibliotēkas finansētājs Kultūras nodaļa
7. Bibliotēkas kategorija 4. gr.
8. Darbinieku skaits 1
9. Bibliotēkas vadītājs (direktors) Kārlis Lippo
10. Bibliotēkas fonda lielums 10432
11. Fonda profils universāls
(universāls, specializēts - norādot pamatnozares)
12. Telpu rezerve fonda izvietojumam nav
(nav, 5 gadiem, 10 gadiem, 15 gadiem)
13. Bibliotēkas telpu kopējā platība 43 m²
14. Bibliotēkas telpu tehniskais stāvoklis remontam. Kap. remants
15. Bibliotēkas ēkas celtniecības gads (apmier., nepiec. / kap. r. / avār. st.) 1980. g.
16. Ēkas piederība Kolhozam "Draudzība"
17. Ēkas raksturojums mūra
(mūra, koka, jaukta)
18. Drošības tehnikas līdzekļi

19. Ugunsdrošības līdzekļi Ugunsdzēsīgie aparāti
20. Bibliotēkas telpu apkures sistēma radiatoru
21. Ūdensvads, kanalizācija nav
22. Bibliotēkas struktūrvienības un to telpu platība

abonents	35	m ²	
lasītavas		m ²	lasītāju vietas
bērnu nodaļa		m ²	
grāmatu krātuve		m ²	
garderobe		m ²	
reprogrāfijas telpa		m ²	
darba telpas	8	m ²	
		m ²	

Bibliotēka reģistrēta 1. 2. 3.

1990. g. 30. jūnijs

(datums)

Bibliotēkas vadītājs

(paraksts)

(paraksts)

Līdzēnu „Purgaiļos” Rencēnu ciema 2. bibliotēkā strādājuši:

1980 – 1981 – Ilga Sippo

1981 – 1988 – Sandra Liepiņa (Sandras Liepiņas dekrēta atvaļinājumu laikā viņa aizvietojušas Astra Kārkliņa un Inese Tētere (Bankava).

1989 – 1994 – Lūcija Sippo

20. gadsimta 80. gadu vidū Līdzēnu ciemata centrā tika uzcelts kolhoza „Draudzība” jaunais kantoris. Pēc kolhoza likvidēšanas, kā arī pēc paju sabiedrības „Līdzēni” (kas tapa kolhoza vietā) likvidēšanas, lauksaimnieku kooperatīvās sabiedrības „Saimnieks” priekšsēdētājs 1994. gadā bibliotēkai piešķīra jaunas telpas kantora ēkā, kur tā tika izvietota 3 nelielos kabinetos – priekšsēdētāja, sekretāres un arodbiedrības (bibliotekāre Lūcija Sippo savas bibliotekāres gaitas turpināja jaunajās telpās līdz 2010. gadam). Ziemā telpās bijis ļoti auksts, grāmatas pelēja un bija mitras.

2004. gadā Rencēnu pagasta 2. bibliotēkai jaunāko grāmatu iegādei tika piešķirti 1150 latu.

2008. gada vasarā bibliotēkas telpās tika veikts liels kapitālremonts, nomainot logus, izņemot starpsienas, siltinot un paplašinot telpas. Datortelpai tika atvēlēts vēl viens kabinets, kuru savienoja ar bibliotēku.

2003. gadā Rencēnu pagasta pārvalde bibliotēkas vajadzībām atdeva norakstīto kopētāju. Pirmais dators Līdzēnu bibliotēka saņēma 2006. gada 23. februārī no KIS (Kultūras informācijas sistēmas). Tas bija domāts apmeklētāju vajadzībām. Tika pieslēgts arī internets. Bibliotekāre datu ievadei un rakstīšanai šo datoru varēja izmantoja ārpus bibliotēkas darba laika. 2007. gadā Rencēnu pagasta pārvalde bibliotēkas vajadzībām nopirka printeri. 2008. gadā bibliotēka Bila & Melindas Geitsu fonda līdzfinansētā Latvijas publisko bibliotēku attīstības projekta ietvaros saņēma 5 datorus un 2 multifunkcionālās iekārtas. Visi jaunieguvumi tika nodoti apmeklētāju rīcībā. Bibliotēkas darbinieks turpināja strādāt ar pašu pirmo datoru un kopētāju.

Pēc kapitālā remonta 2008. gadā bibliotēkā sāk strādāt ar programmu „Alise”, veicot rekatalogizāciju krājuma daļai, kas izdotas līdz 1998. gadam. Pēc 2008. gada jaunās grāmatas, kuras iegādājās Līdzēnu bibliotēka, tiek centralizēti apstrādātas Valmieras bibliotēkas Katalogizācijas un apstrādes nodaļā, un pēc tam atgriežas bibliotēkā. Automātiskā grāmatu izsniegšana programmā „Alise” notiek kopš 2011. gada janvāra. 2009. gadā nozīmīga ir iekļaušanās starpbibliotēku abonementa sistēmā.

No 2010. līdz 2019. gada sākumam Rencēnu pagasta 2. bibliotēku vada Daina Jēkabsons. Pēc tam bibliotēkā strādā Rencēnu pagasta 2. bibliotēkas vadītāja Andra Auniņa,

un 2019. gada augustā par bibliotēkas vadītāju kļūst Anta Bukava. Kad 2019. gada nogalē Anta Bukava kļūst par Valmieras pagasta bibliotēkas vadītāju, bibliotēkai Līdzēnos atkal vajadzīga sava bibliotekāre. 2020. gada aprīlī par bibliotēkas vadītāju sāk strādāt Ilze Lāce.

Ieskats Rencēnu pagasta 2. bibliotēkas atskaitēs.

2002. gadā Rencēnu pagasta 2. bibliotēkā pacietīgs un liels darbs ieguldīts, nomainot plauktu daļējus pēc jaunās klasifikācijas.

2003. gada Rencēnu pagasta 2. bibliotēkas gada atskaite liecina, ka mainās lasītāju paradumi: lasītāji kļūst izvēlīgāki, un viņu intereses – daudzpusīgākas. Tikpat kā vairs netiek lasīta padomju laika literatūra.

2004. gada bibliotēkas dienasgrāmatas ieraksts liecina, ka bibliotēkas darba tālākai organizēšanai un attīstībai tiek gaidītas informācijas tehnoloģijas un būs nepieciešams telpu remonts un paplašināšana, lai būtu telpa datoriem. Beidzot ir izstrādāta tāme par Ls 6000 bibliotēkas telpu renovācijai.

2005. gadā bibliotēkā organizējusi tematisko pasākumu, kas bija veltīts Ziemeļvalstu bibliotēku nedēļai „Ceļojot pa Ziemeļu zemēm”, bibliotēkā apskatāma tematiskā izstāde „Ceļojums pa Ziemeļvalstīm”.

2006. gadā līdz ar interneta pieejamību bibliotēkā tās apmeklējums pieauga, jo internetu izmantoja cilvēki, kas agrāk bibliotēku neapmeklēja.

2007. gada bibliotēkas darba pārskatā norādīts, ka darbam tiek izmantots gan alfabētiskais kartīšu, gan elektroniskais kopkatalogs.

2008. gads atnesis ilgi gaidītās pārmaiņas – pateicoties ESSF finansējumam un Rencēnu pašvaldības līdzfinansējumam, Rencēnu pagasta 2. bibliotēkā veikts remonts.

2009. gada bibliotēkas darba pārskatā norādīts, ka darbam pārsvarā tiek izmantots elektroniskais kopkatalogs. Bibliotēkā ir pieejamas datubāze „Letonika” un *Lursoft* laikrakstu bibliotēka *news.lv*.

2010. gadā Rencēnu pagasta 2. bibliotēkā par tās vadītāju kļūst Daina Jēkabsone.

2011. gadā bibliotēkā tiek izveidots bērnu stūrītis.

2012. gadā projekta „Pieslēdzies Latvijai” ietvaros vasarā notika datorapmācības senioriem. Apmācības notika sadarbībā ar Rencēnu pamatskolas informātikas skolotāju.

2015. gadā Rencēnu pagasta 2. bibliotēkā pabeigts projekts „kompleksi risinājumi siltumnīcefektu gāzu emisijas samazināšanai Rencēnu pagasta 2. bibliotēkās ēkā” un bibliotēkas ēka ieguvusi mājīgākas telpas.

2018. gadā Rencēnu pagasta 2. bibliotēkas vadītāja Daina Jēkabsone iesaistījās projektā kopā ar Latvijas Nacionālās bibliotēkas speciālistiem. Tika pētīta Līdzēnu muižas barona un baltvācu ornitologa Haralda fon Loudona dzīve, darbība un izziņāts Līdzēnu muižas liktenis. 2018. gada 17. martā notika pasākums “Haralda Georga Gideona fon Loudona bibliotēka Līdzēnu muižas kungu mājā”, turpinot Latvijas Nacionālās bibliotēkas un Latvijas

valsts simtgades projekta "Neredzamā bibliotēka" reģionu norišu ciklu. Sadarbībā ar Rencēnu kultūras namu 2018. gada 12. maijā notika ģimeņu pārgājiens pa Līdzēnu vēstures izziņas takām.

2019. gadā Burtnieku novada bibliotekāres piedalījās Latvijas Nacionālās bibliotēkas svinībās, kurās viena no pasākuma daļām bija izstādes „Neredzamā bibliotēka” atklāšana.

Rencēnu pagasta 2. bibliotēkas fotogrāfijās. 2020. gads

Izmantoto avotu saraksts

1. Pētersone I. *Zeme un ļaudis*. Rencēnu pagasta vēsture. Burtnieku novada pašvaldība, 2006, 528 lpp.
2. Pētersone I. *Tāds bija laiks*. Rencēnu pagasta vēsture: 1940–2011. Burtnieku novada pašvaldība, 2012, 446 lpp.
3. Zaļuma K. *Neredzamā bibliotēka*. Latvijas Nacionālā bibliotēkas 14. vēsturiskās kolekcijas. Rīga: Latvijas Nacionālā bibliotēka, 2019, 123.–136. lpp.
4. Bauere I., Matrozis M. *Putnu dullais Līdzēnu barons Loudons*. *Vides Vēstis*, 2016., Nr. 2
5. Liepiņa A. *Rencēnu pagasta bibliotēku vēsture*. Referāts, 2012. februāris.
6. Intervija ar Lūciju Sippo, 2020
7. Rencēnu pagasta 2. bibliotēkas gada atskaites un darba pārskati.

Materiālu sagatavoja Rencēnu pagasta 2. bibliotēkas vadītāja Ilze Lāce

2020. gada septembris